

N:o 104.

Af herr **A. F. Liljeholm**, *om ändrad lydelse af § 14 riksdagsordningen.*

Den reform, genom hvilken nu gällande riksdagsordning kom till stånd, var visserligen afpassad efter en nyare tids åskådning och behof, men bör väl ändock icke anses såsom ett för all framtid fullbordadt verk, utan snarare mana oss att efter samma grunder fullfölja reformen i den mån tidsomständigheterna sådant påkalla.

I flera andra länder med likartadt representationsskick som vårt land, och der förhållandena äro jemförliga med våra, har man icke tvekat att fortgå på den en gång inslagna vägen. Ansatser, gående i samma rigtning, hafva icke heller saknats inom vår representation; derom vittna våra riksdagshandlingar. Vid de flesta riksmöten under de sista tjugtu åren har frågan om utvidgad politisk rösträtt varit före, utan att vinna någon lösning.

Rigta vi så blicken på dem, hvilka ännu icke inträdt i de politiskt röstberättigades led, och hvilka frågan obestriddigen närmast gällor, finna vi, att desse år efter år med allt klarare medvetande och derfor med ständigt växande styrka göra anspråk på en förändring, streckets sänkning. Härmed vill jag ingalunda hafva sagt, att man utan vidare bör taga för kontant alla de kraf, hvilka af de icke röstberättigade i berörda afseende framkastas. I mitt förslag till ändrad lydelse af 14 § riksdagsordningen

kommer jag att hålla på den grundsatsen, att villkoret för politisk rösträtt bör vara direkt skattskyldighet till staten.

Ett måttfullt och varsamt tillmötesgående i antydda riktning bör icke kunna betraktas såsom en oroväckande rubbning af det bestående, utan tvärt om såsom ett kraftigt stöd, hvilket ingen representation i längden kan undvara.

Beträffande motiven för utvidgning af den politiska rösträtten har jag all anledning antaga, att dessa äro af Riksdagens ärade ledamöter väl kända, hvadan jag kan fatta mig kort. Det torde vara tillräckligt att påpeka, att de icke röstberättigade, hvilka betala direkt skatt, ur rättvisans synpunkt ega fullgiltiga skäl för sitt kraf på rösträtt; ty hvarför skall den ene betala och icke få rösta, men den andre betala och rösta? — Den stigande folkupplysningen torde väl ock i sin mån hafva bidragit att öka antalet af dem, hvilka måste anses mogna för ett sjelfständigt deltagande i det politiska lifvet. Vill man lära känna arbetaren, skall man öfver hufvud taget hos honom finna lika mycken sjelfständighet och redbarhet som hos någon annan samhällsklass; och visar man honom förtroende, återgäldar han det med tacksamhet och tillgifvenhet.

Med dessa jemte andra tungt vägande skäl, såsom ökad värnpligt och ökade indirekta skatter, hvilka ovedersägligen känbarast drabba de under strecket stående, för ögonen, komme man följdriktigt till allmän rösträtt.

Men med kännedom om de farhågor, som de fleste, om icke alla, inom riksdagen hysa för en så genomgripande förändring, och då jag är ense med dem, hvilka vid genomförandet af denna reform liksom vid andra hylla grundsatsen att skrida fram steg för steg, utan besinningslösa språng, hvilka allra minst böra komma i fråga, när det gäller ändring af grundlagens bestämmelser, har jag ansett klokheten bjuda att endast yrka på ett mindre steg i berörda syfte.

Enligt statistiska centralbyråns redogörelse angående valrätt till Andra Kammaren, uppgick hela antalet af de personer, som år 1885 egde rösträtt, till 307,719, motsvarande 6,63 procent af rikets befolkning. I händelse den af mig här nedan föreslagna ändringen af ofvannämnda paragraf vunne Riksdagens och regeringens godkännande, skulle de valberättigades antal ökas ytterligare med omkring 120,000 personer.

Att bevillningsförelagets föreskrifter rörande existensminimum, särskildt hvad Stockholm och Göteborg beträffar, i viss mån komma i strid med mitt förslag, har icke undgått min uppmärksamhet. Men då det bör

ligga inom möjlighetens gräns att få den saken ordnad, inskränker jag mig nu till att värdsamt föreslå,

att 14 § riksdagsordningen må erhålla följande lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man, hvilken antingen eger eller med stadgad åborätt innehafver fast egendom på landet eller i stad till ett taxeringsvärde af minst 600 kronor, eller för lifstid eller för minst fem år arrenderar jordbruksfastighet till ett taxeringsvärde, ej understigande 3,000 kronor, eller ock erlägger till staten bevillning för en till minst 500 kronor uppskattad årlig inkomst.

Stockholm den 27 januari 1889.

A. F. Liljeholm.